

# NOVINE

## SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

### IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo v Dolnji Lendavi. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: stran: cela 400 Din., pol 200 Din., četrt 100 Din.; mali oglasi do 20 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din.; med tekstom vsaka reč 2 D. Pri večkratni objavi popust.

### † Prelat Andrej Kalan

V Ljubljani je mro 3. junija stolni prošt g. *Andrej Kalan*. Njegovo življenjsko delo je tak pomembno za ves slovenski narod, da se ga moramo spomniti tudi mi. Naródo se je v Staroj Loki na Gorenjskom — v istoj v fari kak — naš püšpek Andrej Karlin edno leto pred njim — 2. dec. 1858. Po različnih duhovniških službah je postano kanonik, l. 1919. pa stolni prošt. Od pápe je dobo čast prelata.

Če si poglédnemo od zvüna njegovo delo, te vidimo, da je nastavo v Ljubljani Katoliško tiskovno društvo, s šterim je zozidao denéšnje Jugoslovansko tiskarno (najvékšo v državi!); on sam je ustanóvo tjednik „Domoljub“ i bio njegov urednik; 10 let je bio glavni urednik kat. dnevnika „Slovenca“. Vse to je bila vrela skrb za slovenski katoličanski tisk v njegovej prvoj dobi. To delo je biló ogromno — na njem sloni vse denéšnje stanje našega tiska. Kalan je bio tudi urednik kat. leposlovnoga mesečnika „Dom in svet“, bio je velki dobrotnik naših pisatelov, n. pr. Ivana Cankara. Tudi sam je pisao pa prevajao iz drugih jezikov pripovedi, pa tudi znamenito „Hojo za Kristusom“ Tomaža Kempčana.

Póseбно veliko delo pa je opravljao Andrej Kalan tudi v *politiki* slov. naroda. Bio je kaplan, gda je l. 1889. nastavo „Katoliško politično društvo“, iz šteroga je nastánola Slovenska ljudska stranka. To je bio čas, gda je nemštvo prodiralo v slovenski narod — Kalan i njegovi sodelavci so se njemi s tiskom i z društvi postavili z vsov silov proti; to je bio čas, gda je liberalizem grozio krščanstvi v vsem življenji Slovincov — Kalan je brano v politiki i tiski katoličanstvo i ga vtrdjávo z mnogimi prosvetnimi društvi; to je bio čas, gda je isti liberalizem šteo vničiti gospodarsko moč slovenskoga ljudstva — Kalan i njegovi so z zadrúžništvom rešávali

naš narod. Njegov bister düh je znao za vsakšo prikazen v slovenskom življenji. Njegova miseo i reč je bila poleg pri vsakšem deli za krščansko povzdigo našega naroda. Pripravo je pot Evangelisti Kreki v politiki, prosveti, gospodarstvu. Ob propadi austrijske države pa je ravno Kalan pripomogeo do popune zmage jugoslovanskomi čütenji med našim ljudstvom, ar so ravno njega tak močno spoštüvali politiki i vsi, ki so vodili ljudstvo v tistom časi.

Nad vse čüdovita je *dobrota i lübezen* pokojnoga prošta Kalana. Duga leta je vodo ljubljansko „Marijanišče“,

gde májo svoje zavetišče stotine sirot i dijakov, za štere je on skrbó kak najbolje. Pa to je ne biló vse — nišče ne ve, kelko jezero siromakov je den za dnevom prihajalo k njemi i vsem je stisno g. prelat v rokó svoj dar... Vse to se ne dá z rečmi popisati, to je skrivnost, štera napunjavle življenje samo ništernih lüdi!

Naj pošle Bog Slovencom ešče nekaj takših mož, kak je bio Andrej Kalan! Zdravje pa moč našega naroda se včlovéčita i ovekovéčita v takših düšaj, kakša je bila plemenita düša pokojnoga prelata Kalana...

## Denéšnja država.

Proti konci 18. stoletja se je med evropskimi narodi posebno močno zbüdila *narodna zavest* — to je močno čütenje, da lüdi iste krvi, istoga jezika, istoga mišljenja, istih návad itd. véže velka sküpnost, ki se zove *narodnost*. To zavest je med velikimi množicami póseбно zbüdila francoska revolucija v Parizi leta 1789-ga. Zdaj so se začnole tudi države preurejüvati po zakoni narodnosti, to je: lüdje iste narodnosti naj májo svojo lastivno narodno državo. Austrija na priliko, je toga ne doživéla, družila je najrazličnejše narode v ednoj državi — zato je morala razpádnuti. Svetovna bojna pa je ešče posebno vtrdila takzvano samoodločbo narodov, to je: vsaki narod naj se sam odloči, v štero državo šče spádati.

Denéšnja država je teda postavljena na fundament, šteroga predstavlja sküpane narodne, gospodarske, socialne (družabne) i kulturne (düševne) potrebóče i haski naroda. Države pa so odvisne edna od ove, záto sküпно rešüjejo mnoga pitanja političnoga, gospodarskoga, socialnoga značaja. Mnogi se vüpajo, da pride čas, gda se vse evropske države zdrüžijo v zvezo, kak so zdrüžene države Amerike: to je takzvano paneuropsko gibanje, od šteroga smo že večkrat pisali. Razumlivo je, da bi to bilo

najbolše, ar bi s tem odpadnole mnoge carinske meje, ne bi bilo potrebno oborožüvanje, za štero idejo dnes milijarde —, imeli bi sküpen penéz itd. — So pá drügi vučenjaki, posebno socialistični i komunistični, šteri proroküjejo čas, gda denéšnje države razpádnejo, ar postanejo nepotrebne. Vse življenje se tak razvije, da se človeštvo povrne na prvotno stanje: ne bo ne državnih mej, ne carin, ne stalne vojske, nikše vlade v denéšnjem pomeni té reči, liki zadostüvala bodo različna strokovna gospodarska vodstva za pridelávanje pa izdelávanje i za pravično razdelitev vsega med lüdi. — To so ešče samo senje, k šterim lejko povemo to, da je denéšnje državo rodila potrebóča človeštva, mogla bi teda nastánuti čisto protivna potrebóča v človeštvu, ki bi državo odprávila.

Kakši je namen države! kakše so dužnosti i pravice državljanov — kakše so oblike (forme) denéšnje vladavine — od toga bo guč v prišestnih številka Novin. Začnoli smo neténci pisati od ništernih osnovnih (fundamentalnih) pitanj denéšnjega državnoga i narodnoga življenja, ar je to posebno potrebno v našoj krajini i tudi posebno v denéšnjem časi, gda so misli o državi i narodi jako zmešane i krivične!

# Domača i svetovna politika.

## Jugoslavija.

Nedavno ustanovljena Jugoslovanska narodna stranka, štere ustanovitelje so se odcepili od J R K D kluba, je dala v prvoj številki svojega glasila proglas. V tom povdarja, da zdajšnje narodno predstavništvo ne dela toga, ka se je od njega čakalo, nego je povzročilo s svojim delom samo nezadovolstvo med narodom. Zato se je stvorila nova stranka. Nadale v tom proglasi terja splošno, enako i tajno volilno pravico; slobodo zborovanj i tiska; stalnost uradništva, narodno samoupravo.

## Mala zveza.

Konferenca Male zveze je bila dokončana 2. junija. Sklenilo se je dosta hasnovitih sklepov političnih i gospodarskih. Se razmi, da je to samo začetek i de trebela ešče dosta dela, da se to izvrši. Zvünešnji ministri vseh treh držav, so napravili té politične sklepe: da se zbršejo vsi vojni dugóvje, ar je brez toga nemogoče finančno ozdravljenje Evrope. Penezi ništerih držav, ki se zadnji čas močno giblejo, naj se denejo na stalno podlago, ar se brez toga nemre razviti dobra mednarodna trgovina. Naj se vrši slobodno izmenjavanje blaga med državami. Da zavzemejo na londonskoj gospodarskoj konferenci sküpnó stališče za trgovino svojih agrarnih pridelkov.

Ka se tiče Polske, bo Mala zveza vodila isto politiko prijateljstva, kak dozda. Tüdi z Rusijov šče biti v kem lepših odnošajaj i na razorožitvenoj konferenci zavzeme isto stališče.

Mala zveza terja od vseh narodov volo, da bodo poštváli pogodbe i politiko razorožitve. Države Male zveze so nevarne niednomi sosedu. Edini cio te zveze je, da mirno organizirajo srednjo Evropo, šteroj se lejko pridružijo tüdi druge države. Da bo Mala zveza lejko pred drugim svetom kak edna država — velsila, se ustanovi v Pragi stalno tajništvo. Tam je tüdi sedež stalnoga sveta Male zveze. Na gospodarskoj seji so sklenoli, da se ustanovi gospodarski svet, šteri bo vrejüvao vsa gospodarska pitanja vseh treh držav.

Drüga redna letna konferenca bo prihodnje leto v Bukarešti.

## Avstrija.

Borba za neodvisnost Avstrije se bije dale. Velka Hitlerova Nemčija če duže bole pritiska na malo Avstrijo.

Dr. Dolfus se dobro brani i ves kulturni svet njemi pomaga. Nedavno je nemška vlada dala naredbo, da bodo potni listi v Avstrijo koštali 1000 Mark, to je 13000 Din. Tü je najmre zmerom dosta Nemcov bilo. Minister Göbbels je pravo, da bo ta prepoved tak dugo valala, dokeč Dolfusova vlada ne odstopi. Ta pa šče na to odgovoriti s tem, da prepove narodno socialistično stranko v Avstriji. Zato-gavolo so nastali v Innsbrucki, ki je blüzi nemške meje velki nemiri med dijaštvom, gde majo Hitlerovci največ pristašov. Prišlo je do strelanja s policijov, zato je vlada odredila obsedno stanje v Innsbrucki. Tüdi v Beči je zapreta univerza zavolo demonstracij. Policija je najšla mnogo orožja i streliva pri narodnih socialistaj, zato so okoli 50 voditelov zaprli.

Spor med dvema nemškima državama je zmerom vekši. Ka so ne mogle napraviti drüge države, da bi najmre preprečili združitev Avstrije i Nemčije, je napravo Hitler sam s svojov nasilnov politikov. Avstrija se je obrnola vkrej od Nemčije i si išče indri prijateljstva. Zadnji čas se čüjejo glasi, da se združü z Madžarskov pod francuskim ali taljanskim vodstvom.

## Nemčija.

Hitler je dao zapreti svojega najnevarnejšega nasprotnika bivšega kancelera generala Schleichera. Te je že pred volitvami, štere so Hitleri prinesle zmago, šteo sestaviti delavsko vlado s pomočjov centruma i ednoga dela narodnih socialistov. To se njemi je ne posrečilo i zdaj ga je Hitler dao zapreti, da de bole gvüšen. Na rišalske svetke je bio v Passau i kongres vseh Nemcov, ki živijo v inozemstvu.

Te kongres bi se mogeo vršiti v Celovci, pa ga je avstrijska vlada prepovedala. Tüdi je ne štela dati potnih listov članom vsenemške stranke i narodnim socialistom, tak da je od avstrijskih Nemcov nišče ne bio na kongresi.

## Francija.

Francuski parlament je sprejeo z 400 proti 150 glasom proračun za leto 1933-34. Dohodki znašajo okoli 45 milijard frankov, izdatki pa 50 milijard. To je na naše peneze okoli 110 milijard Din. Naš proračun pa znaša 10 milijard Din.

## Verski boj v Španiji.

Nedavno je španski parlament sprejeo novi proticerkveni zakon, s šterim je doživela katoličanska cerkev najbole nasilno zatiranje. Te zakon je v prvom redi namerjeni proti redovnikom. Po mnogi napadaj na cerkve i samostane, štere so ropale i požigale nahujskane bande, po pregnanji vnogi cerkveni poglavarov je socialistična-framasonska vlada zglašüvala te zakon, šteri nasprotüje vsem načelom verske potrplivosti i ednakosti državljanov pred zakonom. Med vsemi verskimi družbami je edino katoličanska cerkev postavljena v posebno stanje. Katoličanom se vzemejo ščista navadne človečanske pravice. Ne prizna se njim sloboda düšnevesti. Podelitev slednjih zakramentov vojakom i betežnikom v špitalaj lejko dovolijo samo upravne oblasti. Zborovalna sloboda za verske namene je tüdi zmenšana. Katoličani ne smejo prebirati svojoj deci tistih vučitelov, šteri so njim po voli. Država si je dala pravico, da potrdjavle püšpeke i dühovnike. Za procesije, sprevide i cerkvene shode morejo meti dovoljenje od svetske oblasti. Vsem društvm je prepovedano gospodarsko podpirati cerkev. Vse cerkveno premoženje je cerkvi odvzeto. Cerkvena oprava, štera je potrebna za božo službo, je tüdi državna last, cerkev jo samo lejko rabi proti odškodnini.

Najhüjše so odredbe v šoli. Cerkev ne sme drügo včiti, samo krščanski navuk. Tüdi redovniki ne smejo več včiti na srednjih i visikih šolaj. Po novom leti pa tüdi ne na osnovnih šolaj. Gda se to zgodi, bo 700.000 španske dece brez včenja. Komi bo to na hasek, si lejko vsakši sam misli.

Španska cerkev to nasilje tiho prenaša. Španski katoličani se pa borijo proti vladi, štera je že telko božnoga prinesla narodi. Že občinske volitve so pokazale, da je zdajšnja vlada ne povoli národa, zato se vüpaajo,

da prišestne, parlamentarne volitve pometejo zdajšnjo framazonsko vlado i pomorejo cerkvi, da bo delala v dobro Španije kak dozdej.

### Rusija.

Ar Rusija nešča povrnóti lokomotiv, štere je odpelala z vzhodno-kitajske železnice, je mandžurska vlada pretrgala železniško progo pri zadnji ruskoj postaji na mandžurskoj meji. S tem je rusko pristanišče Vladivostok popolnoma odrezano od Rusije.

Rusija je proti tomi ostro nastopila pri japonskoj vladi, štera je mandžursko v to napelala, naj poštuje ruske pravice pri vzhodno-kitajskoj železnici. Rusija je tudi pripravljena to železnico odkupiti od Japoncov.

Ruski konzul v Harbini je že zapušto svoje mesto za slučaj, da bi prišlo do boja. To je pa zdaj, gda je Japonska sklenola mir s Kitajskov i má vso vojsko na razpolago, za Rusijo jako nevarno.

## Slovenska Krajina.

### Dolnja Lendava.

**60 letnica.** Toga meseca 28. in 29. bodo pri nas velke slovesnosti. Naše gasilsko društvo bo obhajalo 60-letnico obstoja. Ob tej priliki bode blagoslovljena društvena zastava in motorna brigada (menša). Pokroviteljstvo te proslave je prevzel g. ban, šteri sam osebno pride na proslavo. Ob tej priliki bode tudi pokrajinski izlet gasilcov v Lendavo. Že zdaj pozavlemo vse, da si ob tej priliki poglednejo naše lepe lendavske gorice.

**Malomarnost.** Na potoki med občinama Pince in Benica je takša brv, da je človeka strah iti prek. Brv je visoko par metrov nad vodov, voda je tam globoko do 2 metra. Brv se trosi, ka vsakši ne vüpa iti prek. Dosta lüdi tam hodi, pa brvi nešče dati popraviti ne ta ne druga občina. Čüdno se nam vidi, da oblast kaj takšega trpi. Ali čakate, da se zgodi kakša smrtna nesreča?

**Novi vozni red** mamó, pa se lüdjé spítavlejo, zakaj so bile takše spremembe. Ne razmimo, zakaj morejo zdaj potniki iz Slovenije v Čakovci čakati zajtra edno vöro na vlak. Ali mogoče kakšega gospodeka iz Zagreba?

**Okrajno sodišče** v D. Lendavi bo melo uradni den v Beltincih 27. junija, ne pa 28. junija.

**Vsem uradom** v D. Lendavi naznanjamo, da je uredništvo „Novin“ že od 1. maja — v D. Lendavi! Zato naj več ne pošilajo svoje razglase v takše kraje, gde je uredništvo Novin ešče — nigdar nebilo!

**Martinišče.** Na Martincovom in Pertocijovom gostüvanji v Satahovcih sta nabrala Martinec Jožko in Martinec Alojz Din 255 za Martinišče. Vrlima dečkoma in darovalcom se ravnateljstvo Martinišča prisrčno zahvaljuje! Bog plati!

**Črensovci.** *Setanek mladinskoga odseka kat. akcije* se je vršó na Risalsko nedelo Našem Domi s sledečim sporedom: Mati, kam? — Štiriglasno speva zbor dečkov. Kat. akcija pri mladini na Angleškom: Zver Jožef, Trnje. Tamburaški zbor. — Prišla je ta ljuba vigré. — Speva 4 glasno zbor dečkov. — Govor preč. g. Bakan Jožefa, prefekta Martinišča od kat. akcije med našov mladinov. — Dühovno čtenje: Mesec Srca Jezušovoga: — Sreča: — Tamburaški zbor. — Prizor: V nedelo po poldnevi. Dečki igrajo i spevlejo: Jaz pa mam konjiča dva. Potem si zgučavajo od kajenja. Na konci zaigrajo i zaspevlejo: Tam čez jezero... — Z lepoga govora g. prefekta Bakana omenimo sledeče misli: Kat. akcija pri mladini. Ka je to? Naj mladina pokaže katoličansko, kristušovo srce z delom. Povsod naj sta katoličanca dečka i dekla. Za zgled naj si vzeme mladina od ustanovitelja Vincencijovih konferenc Ozanana. Te francuski visokošolec je dosta gučao, kak moremo biti celi krščeniki i se pravdao s svojim profesorom od toga pitanja. Ednok ga pita profesor: Gda ste pa bili zadnjič pri spovedi? Ar dugo ne bio, se je etak vözgučao: pridem s stalnim dnevom. Šo je k spovedi potom i ne samo ednok, nego gostokrat i tudi gostokrat k prečiščavanji. Jezuš ga je blagoslovo. Osem siromaških dijakov

je zbrao i so začeli podpirati düševno i telovno siromake. Pozvedavali so po njim i njim pomagali. Obprvim so njim razdelili svoja drva i sami mraz trpeli. Na rokaj so nosili polena sirotam. Sledkar so njim dobri lüdjé pomagali i v 100 letaj se je na milijone siromakom pomoglo. — Dečki, brez goste spovedi i prečiščavanja vaši sestanki ne obrodijo sadü. Dühovniki moramo dosta moškov viditi pri spovednici: Jezuš naj spremeni vaše celo bitje v svojo lübeče srce, samo te bote celi katoličani.

**Črensovci.** Na risalski pondelek je bila dvorana „Našega doma“ puna, gda smo gladali lepo versko igro „Slehrnik“, štero so nam pokazali mladi igralci iz Ljutomera. Redko vidimo gda kakšo resno, dobro igro, takše pa celó ne, kak je tá. Veseli nas tudi da je to bio zednim óbisk katoličanske mladine s Preka, tak da smo znova videli, da je ravno slovenska katoličanska mladina tista, ki širi med narodom prosveto, pošteno zabavo, lepo slovensko pesem!

**Črensovci.** Na Risale je bio sprejete 300 dece v „Marijin Ograček“ (Vrtec). — Srečen spada je doživo Žalig Anton, ali po domačen Kleklnov Toni. Belice je pobirao na štalaj, gda so se pod njim podrle tri prosnice i je spadno v štaló na trdi pod. Poleg vdarca ne se njemi je nikša nesreča ne zgodila. Njegov gospod so v šali povedali: dobro sam te hrano, na mehko si spadno, zato se ti je nikaj ne zgodilo. — Občina je vložila tožbo proti cerkvi, da bi na občino dala spisati pokopališče, plac poleg cerkve i grabo poleg pokopališča. Vse to je najmre v zemliškoj knigi spisano kak javno dobro, cerkveno, ne pa občinsko. Cerkev je prinesla na sodnijo stare knige i spise, iz šterih je razvidno, da so te tri parcele cerkvena last. Sama fara to svedoči s podpisi županov pa tudi civilna i cerkvena oblast. — Pozimi vkrađen osipatji mašin je najden v Petišovcih. Krivci so odkriti v znanoj maloletnoj tovarskoj bandi. Dugši čas je pa blaženi mir vu fari i nikomi nikaj ne sfali. Dosta smeha je zbüdo slučaj nekoga Črensovčara, ki se je zbüdo na hlevaj v Žižkih. Malo globše je pogledno v kupico pa mesto domačega senjeka je najšeo hlevé drüge občine za nočno počivališče. — Po pameti ga pijmo, da pamet ne zgübimo!

**Sodišinci.** Razrešeni je dužnosti župana naše občine g. Jožef Šoštarec.

**Da je naša krajina slovenska** i da želemo ostati v svojoj državi Jugoslaviji — to je posvedočilo naše ljudstvo ob 10 letnici našega oslobojenja pa ešče pár let prle, gda so nas za Horvate razkričali! Na vse to spominamo dnes, da ne bi što toga pozabo. Tudi to se ne sme pozabiti, da so pri proslavi našega oslobojenja niki ljudje ob strani stali!

**Velka Pólana.** Naše gasilno društvo priredi v nedelo 11. junija ob ½ 3 v. igro „Vóda“ pred občinskov gostilnov. Nastopi okoli 100 oseb. Igra kaže veseli dogodek iz gorenjske vesnice, je lepi hasnoviti pogled v občinsko „politiko“. (Želeti bi bilo, da bi jo pokazali v vsakoj fari, da bi se mnogi vidili v njoj kak v ogledali! Ur.) Letos je naše društvo priredilo že štiri, obetajo pa se ešče nove. Ustanovili smo tudi tamburaški zbor. — Če bo slabo vreme, se igra preloži na 15. t. m. ob istom časi. — Veseli nas, da je polanska mladina tak delavna, naj bi si jo vzeli za vzgled vsešérom, gde spijo i manjárijó! Gde so naša društva?!

**Za vse poklice** oddamo vajence siromašnih staršev, za katere iščemo mojstre-obrtnike in trgovce, ki bi jih sprejeli z vso oskrbo. Stariši, ki bi radi dali svoje sinove učiti za katerikoli poklic, naj se nam javijo. — Pišite na naslov: Dobrodelno društvo „Varstvo“, Ljubljana, Tyrševa c. 17.

Joško Maučec.

## Zgodovina Slovenske krajine.

### Luther Martin i njegov navuk.

Pótom je Luther v latinskem (dijačkom) jeziki napisao devetdesetpet stavkov proti navukom katoličanske cerkve, posebno proti odpústkóm i jih je na večer pred vsemi svetci 1517. pribio na dveri grajske cerkve i pozvao vse vučene može, naj njemi dokažejo, da nema prav. Najprle se je oglaso proti Lutheri dominikanec Tetzel, ki je v svojih predgaj i tudi v spisaj napadno Luthra i ga je celó imenúvao brezverca. Preprosto ljudstvo se je pa zmerom bole oklepalo mladoga i vučenoga profesora, ki je ne samo na Saškom, liki po celom Nemškom imeo zmerom več pristašov. Ali preprosto ljudstvo je Luthrov navuk razlagalo, kak njemi je najbolje kazalo. Kmet je mislo, da púšpekóm i samostanom ne bo več trbelo davati desetine, če Luthrov navuk zmaga, drugi so pa mislili, da se bode od zdaj naprej vsakši lejko postavó proti

## Po domovini.

**Velke povodni** so nastanole na konci maja v Sloveniji. Tak je v okolici Ljubljane biló 150 km<sup>2</sup> zemlé pod vodóv. Ljubljana i drugi potoki so za volo obilnoga deždžóvja prep-lavili posebno ljubljansko barje, to je pokrajino, gde je nekda stalo močvirje, dnes je pa že naseljena. Tudi okolica Vrhnike i Borovnice sta trpeli zavólo povodni. Voda je vdrla v hiže, vničila ógrade i njive. Škoda znaša 1 milijon Din. — Voda Krka na Dolenjskom je tudi narasla za 2 metra, poplavlila svojo okolico i napravila milijonsko škodo.

**Zverinstvo.** V Begunjah na Gorenjskom (blúzi Brezij) je orožnik Ranko Kubenkalovič, pravoslaven, doma iz okolice Užic, strelo mladenko Marijo Pretnar. Pred leti, gda je prišeo v té kraje, je začno hoditi za tov deklóv, ar se ga je pa ona ogibala, njoj je zagrózo, da jo streli. Preminóčo nedelo je šla v Begunje k švelji, orožnik je prišeo za njov. Pretnarova je štela oditi, orožnik pa je z bajonetom prerezao potáč na bicikli, nato pa petkrat strelo njo i jo dvakrát zadeo. Gda so ga pelali v zapor, je spevao. Orožnik je ne znao pisati i čteti, gda je prišeo v Slovenijo, návčo se je tú.

**Zadružna zveza v Ljubljani** je mela svojo glavno skupščino 1. junija. Iz govorov, ki so se čúli, zvedimo to, da je jedro denéšnje penezne stiske v *nezavúpanji* proti peneznim zavodom: hranilnicam i bankam. Napraviti trbe razmere, da se povrné zavúpanje pa bo odpravljena pri nas penezna stiska.

višioj oblasti, gda njemi kakša stvar ne bode po volí.

Sam rimski papa je sprva ne mislo, da bi katoličanskoj cerkvi kakša nevarnost pretíla i je bio osvedočen, da bo svaja med Luthrom i dominikanci skoro potihnila. Gda pa je čúo, kak je že skoro vsa nemška država razburkana, je papa zapovedao Luthri, da naj se pride v Rim opravičit. Knez Friderik „modri“, lúbiteo Luthra, šteróm se je nevarno vidlo, da bi Luther šó v Rim, je pisao papi i ga proso, da bi se smeo Luther zagovarjati pred kakšim odposlancom. Papa njemi je prošno posluhno. Poslao je svojega zastopnika kardinala k Luthri, šteri njemi je dokazúvao njegovo zmoto i ga proso, naj se odpove vsem svojim zmotám. Liki Luther se je ne dao pregovoriti, celo je zahtevao, naj njemi dokaže iz svetoga pisma, da nema prav. Tak se je téi zgovor ponesrečo. Med največšimi nasprotniki Luthra je bio doktor Eck, profesor na univerzi v Ingolstadt i na Bavarskom, jako vučeni mož. Té je pozvao Luthra, naj pride na razgovor, da njemi bo on dokazao iz svetoga pisma njegove zmote. Luther pa je té razgovor od-

Če bi túdi što s koli pripelao peneze, nikaj ne pomaga, če se ne povrné zavúpanje v red, v zakon, v penezne zavode. *Dobra politika* — dober penezni položaj! Zavúpanje pa more povrnóti samo država s svojov močjóv i s tem, da vzbúdi spoštováne do sébe.

**Plakati** za kmetijsko razstavo šteta potúje po vsoj državi, so tiskani v srbohrvaščini i v cirilici. Banska uprava v Zagrebi je dala tiskati nove plakate v latinici (našečrknje) za 3000 Din; — v Ljubljani pa so dali prek starih plakatov napraviti slovenski napis i plačali za to 2500 Din!

**98 letna Slovenka** Helena Petan je mrla v Sromljah pri Brežicah.

**Nesreča dveh biciklistov.** Proti Vrhniki sta se pelala dva dečka na biciklinaj. Proti njima je privozo avto, zato sta se njemi štela ognu na drugo stran ceste, te čas pa je privozo drugi auto za njima i jiva pódro na tla. Eden je naskoro potom vmró.

**Polodelska razstava**, šteta je nameščena v posebnom vlaki 22 vagonov, je že na poti po vsoj Sloveniji. Kak smo že naznanili, pride julija tudi v našo krajino i te bomo več pisali od nje.

## Naši delavci.

3. junija je v ljubljanskem radiji predavao bivši urednik Novin, visokošolec Joško Maučec o predmeti *„Sezonski delavci Slovenske krajine.“* Povedao je, da so lúdje iz naše krajine že v sredini preminóčega stoletja začnoli hoditi na delo v različne vogr-

bio. Zdaj je šó Luther zmerom naprej z napadi proti katoličanskoj cerkvi. Izdao je dve knígi; v prvoj je nemškim plemenitašóm razlagao, kak bi se kršćanstvo moralo popraviti, v drugoj pa je pisao „o babilonskom robstvi katoličanske cerkve.“ Iz obeh se vidi, da je mislo preinačiti ves dotedajšnji cerkveni red, najpre zavrgeo je navuk o svetih zakramentih, a papi je odpovedao njegovo vrhovno oblast.

Profesor Eck je nato šó v Rim i je papi na tenko poročao o verskih zmešlavicaj na Nemškom. Papa je zdaj vido, da se svaja ne bode več dala na lepi način poravnati i je skleno óstro nastopiti proti Luthri. Papa je zdaj razglaslo 42 stavka iz Luthrovih spisov za krivoverne, njega pa je pozvao, da najkesneje v dveh mesecaj prekličie svojo zmoto. Če pa bode ešče po dveh mesecaj svoje trdo, ga bo papa očivesno spoznao za krivoverca. Papovo pismo je neseo Eck Luthri. Gda je Luther prečteo papovo pismo je ves razkačeni zbrao veliko množino dijakov i drugih lúdi i šó ž njimi pred wittenberska mestna vrata, gde je papovo pismo i stari cerkveni zakonik z velikim hrupom na

ske kraje; okoli l. 1880. pa so začeli navelci hoditi na vogrska veleposedstva, gda so tam začeli pridelavati cukrno repo. Višek hoje na sezonsko delo pa smo dosegli v letaj 1905—1914. — Po boji se je položaj precj spremeno. Vodstvo je prevzela Borza dela v Soboti, ki je l. 1922—23. poslala 4000 delavcov na imanja v Slavonijo, posebno v Belje. Tej delavci so zaslužili 7600 Din i 86 vagonov silja. L. 1922. so šli tudi prvi delavci — 350 — v Nemčijo, trpeli so pa zavolo spadaje nemške marke veliko škodo. V zadnjih letaj je bio položaj takši: l. 1930. je šlo na delo 7590 ljudi, ki so zaslužili 14 milijonov Din; — l. 1931. je 8779 delavcov zaslužilo 25 milijonov Din; — l. 1932. pa 5100 delavcov 12 mil. Din.

Ar živé v Slovenskoj krajini, ki meri 950 km<sup>2</sup>, 90.714 ljudi (po šetji l. 1931.), je stiska za življenjske potrebóce velka. Potrebno pa je dvoje: 1. delo naj bi dobili najpotrebnejši — ravno letos, gda je nevéla največša, se godijo žalostne stvari, 2. bi moralo biti dobro preskrbljeno za duševno življenje naših delavcov, kak na vero, tak na narodnost gledóč. To pa doségnemo s tem, da smo v zvezi z njimi — i z njihovimi gospodari. Vsakši delavec pa bi morao prečteti vsakšo nedelo naše Novine. Veselimo se — ne zavolo sébe, ár mi samo zgúbo mámo od toga, liki zavolo naših ljudi v tújini — da si mnogi naráčajo naše liste. To so tisti najbolši med njimi, ki šcéjo biti v dúhi v zvezi s svojim domom i vsov svojov domovinov. Vse té prísérno pozdravlamó i je pro-

simo, naj pokažejo Novine túdi drugim, da si je naročijo!

\* \* \*

Meseca maja so odpotúvali na delo v Francijo: Godina Marko iz Sr. Bistrice s svojimi tovariši Ciganom, Sobočanom, Kolenkom, Mesaričom iz Sr. Bistrice pa z Ciganom iz D. Bistrice. Pošilajo nam pozdrave i njihovo prvo delo je, da si naročijo Novine.

## Od dneva do dneva.

### Prepovedani katoličanski shod.

V Müncheni v Nemčiji so želeli katoličani napraviti veliko zborúvanje, pa njim ga je državni komisar prepovedao.

**Novo frančiškansko vseučilišče.** V Rimi se je dozdašnji kolegij sv. Antona spremeno v vseučilišče, štero bo melo bogoslovni, modroslovni i pravoslovni oddelek. Na tom vseučilišči je več glasovitih profesorov frančiškanov.

**Velika razstava.** V Čikagi so nedavno odprli svetovno razstavo pod imenom „Edno stoletje napredka“. Zadnja velka razstava Čikagi je bila l. 1893. Odprli pa so to razstavo na posebno čudoviti način: s svetloščov zvezde. Z velikanskim daljnogledom so zájali svetlobo edne zvezde i ta svetloba je delúvala na električno pripravo, s pomočjov štere so se vužgale vsi posveti na toj ogromnoj razstavi, ki jo obiskújejo iz vseh krajov sveta.

**Krála roparov** so zgrabili na otoki Korziki, gde je že 11 let strahúvao lúdstvo s svojov bandov. Ar je meo velki vpliv na lúdi, so se poslanski kandidatje potegúvali za njegovo naklonjenost pri volitvaj.

**Luteranskoga pastora** žena v Frankfurtu je motila katoličansko procesijo s tem, da je kričala na dúhovnika i se vrgla na lúdi. Dúhovnik jo je zatožó pri oblasti, ar je djanje, ki moti versko slobodo, kaznivo.

## Slovenci v Ameriki.

„Dober Sloven more veren ostati slovenskim novinam“ — tak opomina naše lúdi v Ameriki njihov list. Kak pa mi, smo verni našim Novinam? Smo je že plačali?!

**Slovenski političen klub** májo izseljenci iz Slov. krajine v Bethlehemi, v šterom je zdaj okoli 400 kotrig, vúpajo pa to število podvojiti. Celó angleške novine pišejo od toga kluba, šteri v bethlehemskoj politiki večkrat odloča volitve.

**Rožice iz slovensčine** „Amer. Slovincov Glasa“: „Na mesto pokaštiganoga i vólúčenoga bivšega švindlarskoga pörgarmeštra vu Pittsburgu je I. S. H. postavleni za varaškoga majora... Nikáki tak mislijo, ka je té mister túdi nej bougši od grešnoga Kline-a, ár vu njegov geng sliši itd.“ — „Künčni trúkov naprejdávanji vu Kat. Sokol Halli.“ — „Krédi na Jubileum. Brezpára lejpi banket. Zvön-

grmadi žežgao. S tem se je Luther očivesno odpovedao katoličanskoj cerkvi i njoj napovedao boj.

Vsakši je zdaj radovedno čakao, na štero stran se bo odločo novi casar Karol V., ki je včasi nato zavladao na Nemškom. Katoličani i luterani so ga mislili na svojo stran dobiti. Liki Karol V. je bio popunoma vdan staroj veri svojih prednikov i je skleno, da bode z vsov svojov carskov oblastjov delao na to, da se pali povrne stari mir i red v državi. Zato je casar Karol V. sklicao državni zbor v Worms l. 1521., na šterom bi se obravnavale verske stvari i na šteroga naj pride túdi sam Luther. Luther je prišeo na državni zbor v Worms i na tom zbori je povedao sledeče reči: „Dobro! Povem vam odkrito, da ne verjem ne papi, ne cerkvenim zborom, liki le to, ka mi što dokaže iz svetoga pisma. Tú stojim, ne morem inači. Bog mi pomagaj! Amen.“ Í na to je zapústo zborovanje.

Nato je Luther odpravo med svojimi pristaši sveto mešo i celo božó službo uredó po nemškom jeziki. Redovnike i redovnice je odvezao od vseh oblúb i jim dovoló, da so šli

iz samostanov. Dúhovnikom je svetovao, naj se ženijo, a sam se je oženo z bivšov redovnicov Katarino Boro. Od svetih zakramentov je obdržao samo dva, sv. krst i sv. obhajilo, ki ga je pa delio v podobi krúha i vina. Postiti se ne trbelo več i túdi k spovediti hoditi. V nedelo je šó v cerkev, što je šteo, šteromi se je pa ne zlúbilo, je lahko sam doma sv. pismo čteo i po svoje razlagao. Dúhovnik je mogeo zdaj postati vsakši, što je znao sv. pismo čteti, ar je Luther trdo: da je sv. pismo v glavnom jasno i lahko razumlivo, če je pa kaj v njem ne razumlivoga, to človeki razjasni sam sv. Dúh.

### Ivan Calvin i njegov navuk.

Drúgi reformator, šteri je v tom časi širo po Europi novo vero, je bio Ivan Calvin. Ar se je túdi njegova vera jako vdomačila po Madžarskoj i celo po našoj krajini, se ob toj priliki malo seznamimo túdi s tem človekom i njegovim navukom.

Ivan Calvin se je narodo v Noyoni na Francuskom l. 1509. njegov oča je bio preprosti pintar. Stric pa je bio opat i je mladoga Ivana po-

slao na visike šole v Paris. Tú je Kalvin študirao bogoslovje i kak hitro bi bio posvečen za dúhovnika, je zapústo Paris i šó se včit pravoslovje v drúga francuska mesta, n. pr. Bourges. V Bourgesi ga je nemški profesor seznanó z navuki, ki jih je Luter v tom časi na Nemškom širo. Kalvin je včasi postao goreči pristaš nove vere i jo je začno oznanjati okoli Bourgesa, nato pa šó v Paris. Liki iz Pariza ga je posvetna oblast pregnala. Zdaj je šó Kalvin v Švico i jo tú širo. Kalvinov navuk se je precj ločo od Luthrovoga. Kalvin je včio, da je Jezuš Kristuš v svetom Rešnom teli samo v dúhi navzoči, ne pa s krvjov i zméšom, a sveto obhajilo da je za krščenika duševna hrana t. j., gda dúhovnik človeki položi posvečeni krúh na jezik, podeli njegovej dúši nekšo nadnaravno moč. Razen toga je Calvin včio, da je že Bog določó ništerne lúdi za nebesa, drúge za pekeo, da je teda vsakšemi že od vekomaj sojeno, če bo zveličan ali pogúbleni. Sveti krst je po njegovom navuki nikaj ne drúgoga, kak nekše zvúnešnje znamenje, da je dete sprejeto v kršćansko cerkev.

(Dale)

réda poviden program. Vnogo atrakcije. Deklinsko lepotno betanye z velke vrejdnosti prájzami. Prve vrsti velka ciganska banda. Ples do gojdne. — Je mogoče, da v toj blaženi zemli tudi so „težki časi, strašna depresija“ — kak piše isti list?! Naj nam ne zamerijo!

## Po katoličanskem sveti

**Sv. Oča** so 31. maja dupunili 76. leto starosti.

**Hrvatje pri sv. Oči.** Hrvatski katoličani so obiskali preminóči mesec Rim. Pri toj priliki so meli sv. oča na rómare ete nagovor: „Ne smo bili pri Vas, ali čúli smo od vas i čteli telko dobroga dosta prle, kak smo postanoli vaš Oča. Poznani so nam vsi slavni dogodki, od šterih guči kniga, štero ste nam podarili. V njoj se guči od zveze med Hrvatskov i sv. Stolicov i Kristušovim namestnikom na zemli. Vi ste dnes prišli v hižo svojega očé i dali ste nam priliko, da se Vam približamo. Poslušali smo vaše lepe pesmi, v šterih je vaša vera. Čas je težaven za ves svet, zato i za Hrvatsko, zato je bila tem vekša žrtva za Vas, da ste prišli esi. Mi smo pózvali ves svet, da v tom jubilejnom leti premišlavlje o neizmernoj žrtvi, štero je prineseo naš odkúpíteo s svojov krvjov, mokov i smrtjov. Pózvali smo svet na premišlavljanje o tom, da bi se na človečanstvo razlejale milosti Odkúplenja, da bi se vsi rešili. Poznamo stari hrvatski narod, njegovo privrženost sv. Stolic i rimskoj cerkvi, pravimo vam: nadaljavajte dobro pot! Blagoslavlamo vas i prebivalstvo cele Jugoslavije.“

**Katoličanstvo v Španiji** se vtrjúje. Lúdstvo té države je tóti bilo vsigdar verno katoličanstvi, ne se je pa znalo združiti v politiki, zato so prišli na vladu brezverni preganjalci Cerkve. Nesreča je navčila tudi Špance, da se morajo katoličani vsepovsédi družiti. Tak je kat. stranka v pokrajini Kataloniji dobili 40 procentov glasov pri volitvaj, v občinskih volitvaj pa velko večino.

**Poljska.** V Varšavi dovršavajo zidanje cerkvi na čast sv. Krištofi. Zidajo jo lastniki avtomobilov, ki so si sv. Krištofa zvolili za patrona.

**Vatikan.** Katoličanski novinarji so priromali esi na spomin sv. leta. — Dominikanski red, kak je poročao njegov general O. Martin Stanislav Gillet, je prevzeo v zadnjih treh letaj sedem novih poganskih misijonskih pokrajin v svoj delokrog, da širi vero Jezušovo. — Maja 28 je bila za blaženo proglašena smilena sestra sv. Vincencija Laboure Katika, šteroj je pred sto leti izročila Bl. D. Marija čudodelno v svetinjo nevtepenoga (brezmadežnoga) poprijetja. Pri toj slovesnosti je priromalo

v cerkev sv. Petra 2000 Francozov — blažena je po rodi Francozinja kmečkoga stana — vrhana prednica smilenih sester s 550 redovnicami iz celoga sveta, 24 oseb od roda blažene, bivši španjolski krao z dvema hčerama, De Valera, predsednik Irske, 23 kardinalov, veliko število püšpekovi nešteto jezere vernikov. Pred podobov blažene so molili tudi sv. Oča. — Predstojniki jezuitov, ki v misijonaj delajo, so se poklonili sv. Oči, ki so njim obdržali genlivi govor. Jezuiti majo pokrajine z 80 milijoni prebivalcov na skrbi, da bi je pokristjanili. Dozda j majo komaj nad en milijon katoličanov. Keliko se more šče moliti i delati!

## Blažena Gemma Gālgani.

Sveti Oča so malo pred tem med blažene razglasili Gemma Galgani. Živela je v našem pokvarjenom časi sveto, čisto, samo za Jezuš. Glejmo njeno kratko življenje, ki si je zaslužilo večno, blaženo.

Rodila se je leta 1878. v Italiji. Oča je bio apotekar. Boter je dao dete krstiti na ime Gemma. (Ka pomeni biser ali džündž.) Materi, ki je bila jako pobožna žena, to ne bilo povoli. Pravila je: „Dete s tem imenom teško pride v nebesa, ar tam nega svetice s takšim imenom.“ — No, zdaj pa že je!

Gemmina mati je bila jako pobožna: Pobožno je odgajala tudi svoje dete. A gda je dete bilo osem let staro, je mati vmrle v 39 leti starosti v jetiki. Gemmo je oča zdaj dao v zavod sv. Zite, da se pri dobrih sestraj navči za življenje potrebne znanosti i pobožnosti. Po zvršenoj šoli pride domo, da pomaga odgajati troje bratje. A tū jo sreča Križ, šteroga se je ne ógnola; obinola ga je tak močno, da jo je zdigno na oltar. Brat, Klerik, zbeteža i vmerje od jetike. Očo, ki je bio jako dobra i poštena duša, so vnogi znorili. Potem je dosta potrošo pri betegi i smrti žene pa sina. Zavolo toga je prišo v veliko nesrečo, odali so nje-mi vse.

Hitro na to tudi vmerje. Sirotinska deca ostane v največšem siromaštvu. Gemmo je vzela v svojo hišo njena tetica. Ta je štela z nekim poštenim mladencem oženiti. Gemma, ki njoj je trpljenje pobožno dušo popolnoma združilo s trpečim Jezušom, je odgovorila, kak device v prvom krščanskem

časi: Z Jezušom sam se zaročila.

Od tetice je prišla k svojoj bratji, da jo odgaja. Tū se njoj je približao zaročnik njene duše, trpeči Jezuš. Začelo se njej neizmerno trpljenje v duši i teli. Strahovito je čutila v duši hūdobijo greha i se za njega pokorila pa moke Razpetoga Zveličetela i trpela pa vmirala ž njim. Najbole je trpela po četrtkaj večer i po petkaj. Pred godom Jezušovoga Srca je dobila rane Gospodove v svoje telo i prenašala njihove grozne bolečine na tolažbo Srci Jezušovomi za grehe i nezahvalnosti sveta. Gledala je v prikazni Razpetoga Jezuš, Bl. D. Marijo, Sv. Gabriela od Žalostne matere bože pa svojega Angela Čuvara. Poleg toga vno-goga trpljenja je prenašala še velika ponižanja, ar so jo držali za sleparsko, se ž nje norčarili, pred njov grdo preklinjali, ka jo je tak zbolelo, da jo je krv polijala.

Neka bogata familija, ki je mela 11 dece, jo je k svojoj deci vzela. Tū je služila do smrti v *poniznosti, bogavnosti, čistosti* i trpela za grešni svet do l. 1903., gda je v 25 leti starosti puna svetosti odišla v nebo po plačilo. Čūde so potrdile svetost te proste služeečke dekle, da je prišla na oltar. Naj sveti ž njega našim deklam, da bodo ponizne, čiste, pobožne i bogavne i da bodo mirno prenašale težave življenja Srci Jezušovomi na veselje.

## PREKOSNICE.

### Pravda za herbijo.

Jeli ste si že razdelili herbijo ar je pravda že zvršena? Smo si: — Što je pa herbao hišo? — Ivan. Što pa gorice? — Jaz. — Što pa gotove peneze, šterih je bila največ? — Fiškališ.

## Države sveta.

Najmenša oblūdena zemlina, *Australija*, spada vsa k Britanskomi imperiji. Tū sta dominiona Australska zveza (8 mil. km<sup>2</sup> i 7 mil. prebivalcev) i Nova Zelandija (270.000 km<sup>2</sup>, 1.5 mil. preb.)

Angleži majo ešče tudi ništerne otoke v Tihom oceani, lastijo pa si tudi tretino *Antarktide* (5 mil. km<sup>2</sup>), ki je pokrita z večnim ledom i neoblūdena.

Britanski impèrij je tak zaistino svetovna država, štere deli so raztróšeni po vsjoj zemli, ločeni po velikanskih morjih od Anglije i edna od ove.

Druga največja državna tvorba pa je „Zveza socialističnih sovjetskih republik“ ali okrajšano S. S. S. R. (Zvezasojuz), ki meri 22 mil. km<sup>2</sup> i má 146 mil. ljudi. Tak je skoro za polovico menša od Britanskoga imperija i má samo tretino telko prebivalstva. Sovjetska zveza obsega 6 zveznih republik, med šterimi je največja „Ruska socialistična federativna sovjetska republika“ z 20 mil. km<sup>2</sup> i nad 100 mil. preb. Ta zvezna republika pa je sestavljena iz 11 samostojnih republik, 10 samostojnih ozemel i 66 pokrajin. V Evropi je „Ukrajinska social. sovj. republika (450.000 km<sup>2</sup> i 30 mil. preb.) i „Beloruska soc. sovj. rep.“ (111.000 km<sup>2</sup> i 5 mil. preb.) Ostale 3 zvezne države so v Aziji: „Zakaukaška soc. zed. svoj. rep.“ (190.000 km<sup>2</sup> i 6 mil. preb.), štera je sestavljena iz 3 samostojnih republik: Armenija, Azerbejdžan i Georgija. „Uzbeška soc. sovj. rep.“ (312.000 km<sup>2</sup> i 5 mil. preb.) i „Turmenska soc. sovj. rep.“ (474.000 km<sup>2</sup> i 1 mil. preb.)

(Dale)

## Ogledalo časa.

**Slovenstvo i jugoslovanstvo.** V Ljubljani so 27. maja zborovali profesorje Slovenije. Tü je prof. V. Marinko predaval o „narodnoj vzgoji mladine“ i je med drugim napadal tüdi „Slovensko čitanko“, štero je nedavno priredilo več jako dobri profesorov. Tomi gospodi se vidi ta kniga — štero je odobrilo ministerstvo prosvete! — premalo dobra za „državansko vzgojo“. Med govorom g. profesora so mnogi navzoči glasno proti gučali, ar se njim je vido njegov govor jako krivičen. Prof. Šolar je brano čitanko, v šteroj so spisi Slovenca Ivana Cankara, Hrvata Strosmajera i Srba Sv. Save, Slomška itd. — i vsi ti spisi so za g. Marinko premalo narodni!! Toga g. Marinka so šteli voliti v odbor za narodno vzgojo, pa je nekák pitao: „Ali je g. Marinko resan delao proti majskoj deklaraciji?“ Ga. prof. dr. Piskernikova je protestirala proti izvolitvi toga gospoda z rečmi: „Mi, ki smo trpeli na koroškom pred preganjanjem i pred bombami, protestiramo, da bi bio v odboru narodno (!) vzgojo mož, ki je delao, kak sem zdaj spozvala, negda proti narodnomi oslobojenji!“ G. Marinko na to: „Gospa, pazite se!“ — Dale je gučao prof. dr. Capuder, „ki je opozoro na razne premeščene profesore, tak na prof. Sovréta, toga zaslužnoga kulturnoga delavca, ki njemi je zdaj odvzeta prilika kulturnoga dela (ár je bio premeščen i Pančevo), pa na razne kri-

čeče primere, tak na priliko po sedmih letaj službe odpuščenoga profesora...“ (tak piše „Slovenec“ 28. maja).

## Kak piše „Slovenec“?

Ob priliki napada na slovensko čitanko, do šteroga smo gori pisali, je „Slovenec“ 30. maja t. l. zapisao tüdi to: „... da se slovenščina na ednoj strani po vsoj pravici predstavlja sveti kak dragocena prvina v sküpnosti jugoslovanske kulture... — na drugoj strani jo skušajo pa ništérni, med njimi slovenski šolami ljudje, omalovaževati in jo prištevajo že k minevajočim stvarim preminóčnosti. — Jasno je povedao predsednik naše vlade v letošnjoj pro-računskoj debati, da jugoslovanstvo, naj se razmi kakorkoli že, ne vničuje ne slovenstva, ne srbstva, ne hrvatstva... modre reči, štere je Nj. Vel. kralj povedao 29. novembra 1929, — da bodo Hrvatje, ostali naprej Hrvatje, Srbi ešče naprej Srbi i Slovenci ešče naprej Slovenci, vsi pa bodo ponosni, da so Jugoslavlani“. (Opomba uredništva: Vzeti smo té reči iz drugih novin, ár je bole priporočljivo, ponavlati za drugimi, kak pa povedati svoje mišljenje. Isto priporočamo tüdi čtevcem Novin!)

## Pomenkanje profesorov na Slovenskom.

„Glasnik jug. prof. društva“ piše, da so vsi profesorje v Sloveniji preobremenjeni z delom, pa le se včenjé na šolaj ne vrši tak, kak bi se moralo. Razredi so: prepuni, uspeh pa jako slab. Vzrok je v tom, da v dravskoj banovini na slovenskih srednjih šolaj menka 92 profesorov! Tisti, šteri včijo, trpijo zavolo prevelkoga trüda, dijaštvo pa zaostane. Je to pravično in na hasek narodi i državi?

## Nedela presvetoga Trojstva i po Risalaj prva.

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezuš, po svojih svetih ranaj reši grešni svet!

Evang. Sv. Máteja XXVIII.

V onom vremeni, pravo je Jezuš vučnikom svojim: „Dána mi je vsa oblast na nebi i na zemli. Idóči záto včíte vse narode, kršćavajte njé v imeni Očé i Siná i Dühá svetoga, vučévši je zdržavati vsa, šterakoli sem vam zapovedao. I ovo jaz sem z vami vse dni notri do skončanja sveta“.

## Na Télovo.

Ev. Sv. Janoša VI.

V onom vremeni, pravo je Jezuš vnóžini židóvskej: „Telo moje zaistino je jestvina i krv moja zaistino je pitvina, ki je moje telo i pijé moje krv, v meni ostane i jaz v njem. Kak je poslaq mené živóči Očá, i jaz živem za volo Očé: i ki jej mené, i on bode živo za moje volo. Eto je krüh, ki je z Nebés doli prišo. On, liki so jeli očéve vašé manno i mrli so — ki jej ete krüh, živo bode na veke.“

Apoštoli s Petrom prvakom so jeli na gori v Galileji.

Pa je prišao On, Poveličani.

Tak je človek nikdar ne gučao, tak človek nikdar nede gučao.

Njemi, ki je prelejšao zadnjo kaplo krvi, je dana vsa oblast.

Nato ostrá zapoved:

Evangelij vsemi stvorjenji!

Komaj v tom megnjenji je popuno razodeto sveto Trojstvo.

Vsa svestva i milosti se nam delijo v imeni, v bivstvi, v moči Trojstva, ki je nedeliva Enota:

Najvekša skrivnost vere!

Zato dika Oči, ki nas je stvoro, Sini, ki nas je odküpo i svetomi Dühí, ki nas posvečuje —

Tak zaključuje evangelij sveti Metaj: z nezmotljivo vučevčev i posvečujočev cerkvijov: papa i püšpeki do konca sveta —

## GOSPODARSTVO.

**Sprejemni pogoji in učni načrt za banovinsko kmetijsko šolo v Sv. Jurju ob j. ž.**

Sprejemni pogoji:

1. sprejme se krog 30 prosilcev in sicer v prvi vrsti kmetske sinove, za katere se predvideva, da ostanejo na kmetijah.

2. prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, od 16 do 20 let stari, izjemoma se sprejme tüdi starejše, ako se predvideva posebna marljivost in discipliniranost.

3. prosilci morajo dovršiti vsaj 4 razrede oziroma oddelke osnovne šole s pozitivnim uspehom.

4. mesečna oskrbovalnina znaša Din 25—300, ker dovoljuje kr. banska uprava potrebnejšim delne štipendije. Tudi sreski kmetijski odbori podeljujejo prispevke k oskrbovalnini. Zato je najbolje, da oni, ki zaprosijo sres. kmet. odbor za podporo, vložé celotno prošnjo za sprejem na zavod potom sres. kmet. referenta, da ve ta glede podpore koliko je prosilcev v srezu ter, da pridejo po možnosti gojenci tüdi iz srezov, kjer je le malo absolutov. Prosilci naj se obrnejo tüdi na domače posojilnice in občine za podpore.

5. lastnoročno spisana prošnja kolekovana z Din 5 mora dospeti na upravo zavoda vsaj do srede avgusta. Prošnji naj se priloži: krstni list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo, pravstveno spričevalo in obvezo starišev ozir. varuha (kolek Din 2) da bodo krili stroške. Oni, ki prosijo za podporo, naj navedejo v prošnji gospodarsko stanje starišev, županstvo pa lahko koncem prošnje to potrdi, priporoči prošnjo ter navede velikost posestva in višino državnega davka, ali se pa priloži koleka prosto „Uve-

renje o imovinskem stanju“ z navedbo teh podatkov. Tiskovine za to se dobe pri srezih.

#### Pouk in praksa:

Zavod ima namen odgojiti čim več kmetijskih sinov kot bodoče gospodarje. Zato se poleg splošno izobraževalnih predmetov poučuje posebno strokovne predmete: poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vrtnarstvo, mlekarstvo, čebelarstvo, gozdarstvo, delno tudi vinarstvo in kletarstvo ter kmetijsko gospodarske predmete: knjigovodstvo, združništvo, kmet. zakonodajo. Z vsemi predmeti je pa združena gospodarska praksa na obsežnih zavodnih objektih.

Zlasti je pa zavod po svoji organizaciji primeren za kmetijske sinove iz živinorejskih okolišev banovine.

#### Novo šolsko leto 1933/34

se začne 9. oktobra 1933.

Vse korporacije, zlasti pa učiteljstvo se naproša, da opozore primerne fante na to, posebno v krajih, kjer je še malo absolventov.

O sprejemu se obveste prosilci pismeno.

Uprava.

#### Sprejmi pogoj in učni načrt za banovinsko kmetijsko-gospodinjstvo šolo v Sv. Jurju j. ž.

#### Šolsko leto 1933/34

se začne 2. oktobra 1933 ter traja 10 mesecev.

#### Namen šole

je izobraziti dekleta srednjih in malih kmetov za dobre kmečke gospodinjice, jim vcepiti veselje do kmečkega dela in jih ohraniti kmečki hiši. Temu primerno je usmerjen praktični in teoretični pouk šole.

#### Pogoji so:

1) starost vsaj 16 let, 2) dovršena osnovna šola, 3) moralna neoprečenost, 4) popolno telesno zdravje.

#### Pouk in praksa:

Pouk je praktičen in teoretičen in obsega poleg verouka, vzgojeslovja, spisja, računstva, nauka o higijeni in ravnanja z bolniki vse važnejše kmetijske predmete, katere mora umeti vsaka dobra kmečka gospodinja tako, poljedelstvo, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo in sadjarstvo, gospodarsko in gospodinjstvo knjigovodstvo ter gospodinjstvene predmete i kuhanje, oskrba perila, šivanje, pletenje, tkanje itd.

#### Internat in oskrba:

Učenke stanujejo v internatu, kjer imajo vso oskrbo. Mesečne oskrbnine plačujejo Din 25 (50) — 350 po gos-

podarskem stanju starišev, ker dovoljuje kr. banska uprava in sreski kmet. odbori gospodarsko šibkejšim mesečne štipendije. Zato morajo one, ki žele biti deležne banovin. podpore, priložiti uradno potrdilo o gospodarskem stanju, obsegu posestva starišev in višino drž. davka, najbolje na formularja „Uverjenje o imovinskem stanju“, ki se dobi pri srezu, ter vložijo prošnje zato event. potom srez. kmet. referenta. Za prispevek domačih sreskih kmetijskih odborov pa lahko prosi vsaka direktno.

#### Šolske in druge potrebščine:

Vsaka gojenka si mora oskrbeti potrebne šolske in učne pripomočke sama. Zato mora prinesiti vsaka s seboj: 2 vsakdanji in 1 nedeljsko obleko, vsaj 4 komade telesnega perila, 2 rjuhi in 1 toplo zimsko odejo, 4 brisače, 2 servijeti in vsaj 4 žepne robce, 1 par visokih in 1 par nizkih čevljev, potrebščine za čiščenje obleke in zob. Potrebne čepice za kuhinjo, predpasnike in drugo si napravijo pozneje v zavodu same.

#### Prošnje za sprejem:

Lastnoročno spisano prošnjo s kolekom Din 5 je vposlati na vodstvo šole direktno ali potom sres. kmet. referenta vsaj do srede avgusta. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnica, zadnje šol. spričevalo, npravnstveno spričevalo in obvezo starišev ozir. varuha (kolek Din 2), da bodo plačevali oskrbnino in one, ki reflektirajo na štipendijo predpisano uverenje.

Vodstvo.

#### Cene:

Pšenica D. 160.—, žito D. 100.—, kukorica D. 125.—, proso D. 150.—, oves D. 100.— hajdina D. 180.—

## Gostilna in trgovina na prodaj!

V Hotizi, na banovinski cesti, na dobrem prometnem kraju, se proda več kakor 35 let obstoječa gostilna in trgovina z mešanim blagom, z vsem inventarjem in gospodarskimi poslopi. — Več pri lastniku TURNAUER BELI v HOTIZI, p. D. Lendava

## Plemensko svinjo,

110 kg žmetno, brejo iz dobrega plemena kak velki praščič, šteroga sliko so prinesle Novine letos — odá

Vinko Nemeš v Tešanovcih.

VAŽNO!

Tem

VAŽNO!

potom naznanjam lastnikom  
**mlatilnih strojev in  
mlinov,**

da dobijo po neverjetno niz-  
kih cenah

**REMENJE**

pri

**BADER HERMAN**

trgovci z usnjem v D. LENDAVI

Ustanovljeno 1895

Remenje je iz najboljših inozemskih tovarn, dobi se vsake širskosti.

Moja trgovina je v Prekmurju najbolj znana, zaupanja vredna in najstarejša trgovina z usnjem.

## BANKA BARUCH

15. Rue Lafayette  
PARIS

Telef.: Trinité 81-74 — Telef.: Trinité 81-75  
Naslov brzojavkam: Jugobaruch Paris 22

Banka Jugoslovanskih izseljencev v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksenburgu.

Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Vrši vse bančne poslove najkulantneje

Poštni uradi

v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksenburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune:

BELGIJA: No. 3064-64 Bruxelles,  
FRANCIJA: No. 1117-94 Paris,  
HOLANDIJA: No. 1458-65 Ned. Dienst,  
LUKSENBURG: No. 5967 Luxembourg.

Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. (12)

## IZJAVA.

Podpisani preklicujemo in obžalujemo vse obdolžitve, izrečene proti Kolenko Jožefu, županu, v Dolnji Bistrici, ker smo se prepričali, da so brez vsake podlage, ter se mu zahvaljujemo, da je odstopil od kazenske tožbe proti nam.

Dolnja Lendava, 1. jun. 1933.

Gjõrek Jožef l. r. Maučec Danijel l. r.

Kohek Ivan l. r.